

ข่าวประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

114 ซอยสุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10110 โทรศัพท์ 0-2649-5000 ภายใน 15666 โทรสาร 0-259-6172

ส่วนวิเทศสัมพันธ์และสื่อสารองค์กร ได้จัดระบบข่าวสื่อสิ่งพิมพ์ สนใจรายละเอียดได้ที่ <http://news.swu.ac.th/newsclips/>

ข่าวจากหนังสือพิมพ์ผู้จัดการออนไลน์ ฉบับประจำวันที 9 เดือนมิถุนายน พ.ศ.2566 หน้า มูลค่าข่าว 180,000.-

ส่องโมเดลความสำเร็จโครงการ Picture Book ปลุกความฉลาดรู้ด้านการอ่าน ปูทางสู่รากฐานพลังคน

“คนไทยอ่านหนังสือปีละ 8 บรรทัด” คือข้อความที่มักถูกพูดถึงอยู่บ่อยๆ ในสังคมออนไลน์ แต่ความจริงแล้วหากย้อนดูสถิติจะพบว่าสวนทางจากประโยคดังกล่าวโดยสิ้นเชิง โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติซึ่งสำรวจการอ่านหนังสือของประชากรต่อเนื่องตั้งแต่ พ.ศ. 2548 – พ.ศ. 2561 พบว่าคนไทยอายุ 6 ปีขึ้นไปใช้เวลาอ่านเฉลี่ยมากถึงวันละ 80 นาที อย่างไรก็ตาม จากสถิติดังกล่าวได้นำไปสู่คำถามที่ว่า การใช้เวลาอ่านมากแปลว่าตีเสมอไปจริงหรือไม่? และอ่านอย่างไรถึงเรียกได้ว่า “อ่านดี”

โครงการ Picture Book

○ อ่านได้หรืออ่านเยอะไม่ใช่ทุกอย่าง “เพราะการอ่านไม่ได้หมายถึงแค่อ่านออก”

ปฏิเสธไม่ได้ว่า “เวลา” เป็นเพียงแค่ส่วนหนึ่งในตัวชี้วัดวัฒนธรรมการอ่านในไทยเท่านั้น ซึ่งอาจจะไม่ได้รวมไปถึง “คุณภาพ” จากผลการสอบโปรแกรมประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล (Programme for International Student Assessment หรือ PISA) ซึ่งวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ พบว่าตั้งแต่การประเมินรอบแรกในปี พ.ศ. 2563 จนถึงปัจจุบัน ผลการประเมินด้านการอ่านของนักเรียนไทยมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยความฉลาดรู้ด้านการอ่าน (Reading literacy) ตามนิยามของ PISA นั้นหมายถึงความสามารถที่จะทำความเข้าใจกับสิ่งที่ได้อ่าน รวมถึงนำไปใช้วิเคราะห์ และสะท้อนออกมาเป็นความคิดเห็นของตนเอง ซึ่งเป็นพื้นฐานของการเรียนในด้านสะเต็มศึกษาและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ดังนั้น จากโจทย์ตั้งต้นดังกล่าว จึงได้พัฒนาสู่จุดเริ่มต้นของโครงการวิจัยและพัฒนาาร่อง “การใช้หนังสือภาพเพื่อเสริมสร้างความคิดอย่างมีวิจารณญาณและการอ่านอย่างมีความหมาย” หรือ โครงการ Picture Book ซึ่งดำเนินการภายใต้โครงการ Chevron Enjoy Science: สนุกวิทย์ พลังคิด เพื่ออนาคต ที่มุ่งเน้นเสริมทักษะสะเต็มศึกษาแก่เยาวชนไทย ภายใต้การสนับสนุนโดยบริษัท เชฟรอนประเทศไทยสำรวจและผลิต จำกัด ผ่านการดำเนินงานของศูนย์ภูมิภาคว่าด้วยสะเต็มศึกษาขององค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEAMEO STEM-ED) โดยใช้หนังสือภาพเป็นสื่อกลางในการส่งเสริมการอ่านอย่างมีความหมาย พร้อมพัฒนาความฉลาดรู้ด้านการอ่านคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นหนึ่งในทักษะสำคัญของสะเต็มศึกษาให้กับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น เพื่อปูรากฐานในการเรียนระดับที่สูงขึ้นไปในอนาคต

ดร.กฤษฎิ์ชัย สมสมาน ผู้อำนวยการศูนย์ SEAMEO STEM-ED ได้กล่าวถึงแนวคิดพัฒนาการอ่านอย่างมีความหมายผ่านหนังสือภาพว่า “เราเห็นแนวทางจากต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น หรือชิลี ที่ใช้หนังสือภาพเป็นสื่อกลางการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ จึงนำแนวคิดนี้มาต่อยอดร่วมกับเชฟรอนในโครงการ Picture Book ซึ่งอยู่ภายใต้โครงการ Chevron Enjoy Science โดยพัฒนาร่วมกับผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านและการเขียนจากมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย ประเทศสหรัฐอเมริกาและคณะนักวิจัยการศึกษา จากมหาวิทยาลัยเครือข่ายทางวิชาการ จำนวน 7 แห่งของประเทศไทย เพื่อปูพื้นฐานให้เด็ก ๆ ระดับประถมศึกษาตอนต้นสามารถอ่านโดยใช้กระบวนการคิด การฟัง จินตนาการ และตั้งคำถาม พร้อมทั้งจัดอบรมครูให้มีทักษะการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสือภาพ ซึ่งคัดเลือกจากเกณฑ์ที่เหมาะสมกับโครงการฯและนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น โดยจะต้องสามารถอ่านจบในเวลา 30 นาที รวมทั้งมีเนื้อเรื่องน่าติดตามและดำเนินเรื่องอย่างมีความหมายลึกซึ้ง ทำให้นักเรียนต้องค้นหาหรือได้คิด ซึ่งเราหวังว่าโครงการดังกล่าวจะเป็นโมเดลสำคัญเพื่อขยายผลในระดับประเทศและเป็นต้นแบบให้อาเซียนต่อไป”

สำหรับโครงการ Picture Book ได้ดำเนินการตั้งแต่เดือนตุลาคมปี 2564 จนถึงเดือนเมษายนที่ผ่านมา ซึ่งตลอดโครงการจะเห็นได้ว่านักเรียนสามารถฝึกคิดวิเคราะห์ที่ได้ดียิ่งขึ้นผ่านสื่อการสอนอย่างหนังสือภาพ **ด้านนางสาวพรสุรีย์ กอนันทารองประธานกรรมการบริหาร ฝ่ายกิจการองค์กร บริษัท เชฟรอนประเทศไทยสำรวจและผลิต จำกัด** กล่าวเพิ่มเติมว่า “เราเล็งเห็นว่าความสำคัญของการอ่าน ไม่ใช่เพียงแต่ต้องอ่านออกเท่านั้น โดยการใช้หนังสือภาพสามารถช่วยส่งเสริมกระบวนการคิดวิเคราะห์ และการอ่านอย่างมีความหมายได้อย่างแท้จริง”

"ดังนั้น เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณให้กับเด็กตั้งแต่อายุน้อย เราจึงได้ตั้งเป้าหมายไปที่กลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1- 4 จำนวนประมาณ 600 คนใน 16 โรงเรียนจาก 7 จังหวัดทั่วประเทศ โดยเรียนกับครูที่ผ่านการอบรมในโครงการ Chevron Enjoy Science จำนวน 32 คน ซึ่งปลายทางของโครงการดังกล่าว เราได้เห็นว่าเป็นเด็ก ๆ รักการอ่านมากขึ้น อีกทั้งยังสามารถแสดงความคิดวิเคราะห์หรือออกมาได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของโครงการ Chevron Enjoy Science ที่เน้นเตรียมความพร้อมด้านทักษะสะเต็มให้แก่เยาวชน เพื่อเติบโตมาเป็นพลังคนที่สำคัญแก่ประเทศชาติในอนาคต ตามความมุ่งมั่นของเชฟรอนที่เชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงต้องเริ่มจากการศึกษา ซึ่งเป็นก้าวแรกที่สำคัญ”

๐ เปิดจินตนาการผ่านหนังสือภาพ สู่การสร้างห้องเรียนแห่งความสุข

ผลจากการใช้หนังสือภาพและนิทานเข้ามาเป็นส่วนช่วยในการส่งเสริมการอ่านอย่างมีความหมาย ชี้ให้เห็นว่ากำลังดำเนินมาถูกทาง โดย ดร.รังรอง สมมิตร หัวหน้าโครงการวิจัยจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงของเยาวชนหลังจากริเริ่มโครงการฯ ว่า “จากหนังสือเล่มแรกเล่มที่สิบ เราได้เห็นชัดเจนว่าเด็กผูกพันกับหนังสือ และมีคลังคำศัพท์ในการพูดมากขึ้น กิจกรรมที่เราทำไม่ใช่การสอนอ่าน แต่เป็นการใช้ภาพเป็นสื่อกลางเพื่อลดทอนความกังวลด้านความผิดถูก โดยภาพกับคำจะทำงานกับความคิดให้เด็กมองภาพและเกิดความคิดอ่านอย่างเป็นระบบ อีกทั้งเปิดพื้นที่ให้เด็กจินตนาการผ่านการคิดวิเคราะห์ สังเกตมากขึ้น ดังนั้นสำหรับปลายทางของโครงการฯ เราเชื่อว่าการอ่านที่มีความสุขจะนำไปสู่การอ่านเพื่อค้นหา และเมื่อเราเปิดพื้นที่ปลอดภัยให้เด็กๆ กล้าแสดงความคิดเห็น เมื่อนั้นเองที่เราจะได้เห็นศักยภาพที่ซ่อนอยู่ออกมา”

นางอรรรณ โสสะ คุณครูจากโรงเรียนวัดโลกา จังหวัดสงขลา ที่ได้นำเทคนิคการสอนโดยใช้หนังสือภาพจากโครงการฯ มาสอน ได้เล่าถึงกระบวนการเรียนรู้ของเด็กๆ ว่า “หนังสือภาพ ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเท่าเทียมในห้องเรียนได้อย่างนึกไม่ถึง โดยเมื่อเราได้ลองจัดการเรียนการสอนกับเด็กหลายๆ กลุ่ม ทั้งเด็กที่มีทักษะการอ่านดี ไปจนถึงกลุ่มเด็กๆ ที่ยังต้องพัฒนาด้านการอ่าน จะเห็นได้ว่าหนังสือภาพสามารถหลายกำแพงระหว่างเด็กสองกลุ่มนี้ เพราะภาพเป็นสื่อกลางที่ทำให้ไม่ว่าเด็กกลุ่มไหนก็สามารถมองภาพแล้วเข้าใจได้เหมือนเพื่อนๆ แทนที่จะใช้ตัวหนังสืออย่างเดียว อีกทั้งกระบวนการของเราได้เปิดพื้นที่ให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นอย่างแท้จริง โดยเราเริ่มตั้งแต่การ Read Aloud หรืออ่านให้เด็กฟังแล้วให้เขียนเส้นเรื่อง เหตุการณ์สำคัญในเนื้อเรื่อง ต่อด้วยการให้เด็กๆ แต่ละกลุ่มมาโต้แย้งถึงความคิดของตัวเองในการตัดสินใจกระทำบางอย่างในเรื่อง และสิ้นสุดลงที่เด็กๆ วิเคราะห์ถึงเหตุการณ์ที่เป็นจุดเปลี่ยนของเนื้อเรื่อง ดังนั้นกระบวนการต่างๆ เหล่านี้ไม่เพียงแต่ทำให้เด็กๆ กล้าคิด กล้าแสดงออกเท่านั้น แต่เป็นการให้เด็กสามารถอ่านคิดวิเคราะห์ได้เป็นระบบ ซึ่งในฐานะคุณครูมองว่ากระบวนการนี้จะเป็นทักษะติดตัวให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ในวิชาอื่นหรือในชีวิตประจำวันได้”

จะเห็นได้ว่า การอ่านอย่างมีความหมายไม่ได้เป็นเพียงการอ่านออกหรืออ่านได้ แต่คือพื้นฐานสำคัญที่เราทุกคนต้องเสริมสร้างให้เด็กและเยาวชนเพื่อเป็นรากฐานต่อยอดไปสู่การพัฒนาความฉลาดรู้ด้านการอ่าน (Reading literacy) และช่วยให้เกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์ โดยโครงการวิจัยและพัฒนาฯ ร้อง “การใช้หนังสือภาพเพื่อเสริมสร้างความคิดอย่างมีวิจารณญาณและการอ่านอย่างมีความหมาย” ถือเป็นก้าวเดินที่สำคัญในการมุ่งมั่นพัฒนาทักษะการอ่าน อันจะต่อยอดไปสู่พลังคนที่เข้มแข็งของประเทศไทย และนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ไม่รู้จบต่อไปในอนาคต